

Kraków 2 czerwca 2023 roku.

Recenzja

Rozprawy doktorskiej Pani mgr. Pielęgniarstwa Sandry Johanny Lange pod tytułem „Wiedza, bariery i praktyka pielęgniarstwa w opiece nad pacjentem z delirium w oddziale intensywnej terapii” w postępowaniu o nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o zdrowiu.

Pomimo ogromnego postępu jaki obserwujemy w rozwoju medycyny wiele skomplikowanych stanów klinicznych do których zaliczamy zespoły majaczeniowe u pacjentów hospitalizowanych, nie poddają się skutecznemu leczeniu. Dla przykładu zarówno stan edukacji personelu medycznego, rodzin pacjentów oraz szeroko pojętego zrozumienia społecznego utrzymuje się na stałym niestety niskim poziomie. Koleżanka w swojej rozprawie doktorskiej podejmuje próbę przełamania pewnego impasu zarówno w rozumieniu jak i leczeniu tego skomplikowanego zjawiska.

Podstawowe informacje o kandydatce:

Mgr Sandra Lange jest asystentem Zakładu Pielęgniarstwa Internistyczno-Pediatrycznego Wydział Nauk o Zdrowiu z Instytutem Medycyny Morskiej i Tropikalnej, Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Posiada znaczący całościowy dorobek naukowy na który składa się 9 prac opublikowanych w latach 2021-2023 które były do tej pory cytowane 53 razy a współczynnik Jorge Hirsha wynosi 3 (na podstawie Web of Science Core Collection for Lange Sandra-Medical University Gdańsk).Zauważyć należy również obfity dorobek koleżanki nie indeksowany w bazie Web of Science. Na podkreślenie zasługują również liczne rozdziały w monografiach wydanych na rynku krajowym.

Ocena rozprawy doktorskiej doktorantki zgodnie z wymogami Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce.

Recenzent oceniając kandydaturę koleżanki w postępowaniu o uzyskanie stopnia naukowego doktora jest zobligowany do oceny w pierwszym rzędzie wymagań ustawowych zawartych w artykule 186 ustęp 1 wyżej wymienionej ustawy która w punkcie 3 wymaga przedstawienia do oceny:

- a) 1 artykułu naukowego opublikowanego w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowej, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
- b) 1 monografii naukowej wydanej przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, albo rozdział w takiej monografii

Przedstawiona mi do oceny praca doktorska stanowi cykl trzech artykułów naukowych powiązanych ze sobą tematycznie. Prace te ukazały się w renomowanych czasopismach znajdujących się na liście Filadelfijskiej oraz posiadających współczynnik oddziaływania. We wszystkich omawianych poniżej pracach doktorantka jest pierwszym autorem lub autorem korespondencyjnym. Przedstawiona do recenzji praca ma formę manuskryptu zawierającego zarówno wymienione powyżej prace jak również wprowadzenie, cele rozprawy doktorskiej, omówienie publikacji wchodzących w skład rozprawy, podsumowanie, streszczenie w języku polskim i angielskim oraz spis publikacji włączonych do dysertacji doktorskiej. We wprowadzeniu liczącym 10 stron autorka przedstawia najpierw w sposób bardzo nowoczesny zagadnienia zespołów majaczeniowych o różnej etiologii wprowadzając czytelnika zarówno w zagadnienia definicji jak i czynników ryzyka tego zespołu objawów. W dalszej części opracowania autorka zapoznaje nas z opieką pielęgniarstwa, wybranymi narzędziami oceny oraz postępowaniem farmakologicznym. Omówienie wyżej wymienionych zagadnień jest przedstawione bardzo czytelnie. Wprowadzenie świadczy o bardzo dobrym przygotowaniu teoretycznym i praktycznym autorki w prezentowanym temacie. Cel pracy został przez doktorantkę jasno określony i przedstawiony jako 5 punktowy program realizowany następnie w ramach opublikowanego cyklu prac.

Pierwsza z omawianych prac pod tytułem „Non-Pharmacological Nursing Interventions to Prevent Delirium in ICU Patients—An Umbrella Review with Implications for Evidence-Based Practice” ukazała się w czasopiśmie *J. Pers. Med.* 12, 760 w 2022 roku. Współczynnik oddziaływania czasopisma wynosił wtedy **3,508**. Autorzy podjęli próbę zbadania czy nefarmakologiczne metody zapobiegające wystąpieniu zespołu majaczeniowego okażą się skuteczne u pacjentów oddziałów intensywnej terapii. Po zastosowaniu analizy parasolowej przeglądów systematycznych i metaanaliz autorzy wykazali znaczenie wieloskładnikowych interwencji nefarmakologicznych jako bardzo rokującego kierunku dalszych badań. Na pewno bardzo cennym stwierdzeniem jest uwzględnienie wieloczynnikowej etiologii tego poważnego schorzenia. Koledzy zaproponowali jednocześnie wieloskładnikowe implikacje dla praktyki klinicznej angażujące w opiekę nad chorym wielodyscyplinarne zespoły z uwzględnieniem obecności rodziny.

Druga praca pod tytułem “Family experiences and attitudes toward care of ICU patients with delirium: A scoping review” została opublikowana w czasopiśmie *Front. Public Health* 10:1060518 w 2022 roku. Współczynnik oddziaływania czasopisma wynosił wtedy **6,461**. Koledzy rozumiejąc zagadnienie wieloskładnikowych interwencji nefarmakologicznych w postępowaniu z chorymi z zespołami majaczeniowymi podjęli próbę oceny postaw rodziny i opiekunów w opracowaniu optymalnych protokołów pielęgniarstwa w celu poprawy samopoczucia zarówno pacjentów jak i ich rodzin. Autorzy jednocześnie wysunęli liczne implikacje dla praktyki klinicznej z których w mojej ocenie najważniejszy jest wymiar edukacyjny oraz wsparcia emocjonalnego dla rodziny chorego prowadzony od momentu przyjęcia pacjenta do oddziału.

W trzecim osiągnięciu które jest pracą oryginalną doktorantka zbadła zagadnienie oceny wiedzy i praktyki klinicznej pielęgniarek pracujących w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii dotyczącej zespołów majaczeniowych. Opublikowana praca pod tytułem „Nurses’ knowledge, barriers and practice in the care of patients with delirium in the intensive care unit in Poland—A cross-sectional study” ukazała się w czasopiśmie *Front. Public Health* 11:1119526. w 2023 roku. Współczynnik oddziaływania czasopisma wynosił wtedy **6,461**. Niestety z przykrością autorzy stwierdzili zarówno ogromny rozrzut w wiedzy dotyczącej

zagadnień zespołów majaczeniowych w środowisku pielęgniarek oddziałów leczących pacjentów w ciężkim stanie klinicznym jak konieczność podniesienia mediany tej wiedzy. Badanie wykazało jednocześnie częste marginalizowanie oceny zespołów majaczeniowych w oddziałach intensywnej terapii.

Posumowanie jest jasne i spójne i uwzględniając wyniki uzyskane w pracach naukowych daje pewne wskazówki dla dalszego prowadzenia prac w tym zakresie.

Oceniane przeze mnie osiągnięcie naukowe w postaci rozprawy na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu posiada łączny współczynnik oddziaływania wynoszący 16.43. Wśród młodego pokolenia badaczy taki współczynnik oddziaływania można w mojej opinii uznać za znaczący. Na podkreślenie zasługuje jego spójność tematyczna oraz rzetelny warsztat badawczy. Rozprawa zarówno pod względem merytorycznym jak i metodologicznym jest wykonana więcej niż poprawnie. Oryginalność podjętej tematyki, trafność doboru metod i narzędzi badawczych oraz skuteczna i nowoczesna ocena uzyskanych rezultatów zasługuje na szacunek recenzenta. Umiejętność korzystania ze źródeł naukowych oraz dobór nowoczesnego piśmiennictwa stanowią również mocną stronę recenzowanej pracy. W mojej ocenie doktorantka potwierdziła umiejętność samodzielnego zaplanowania oraz przeprowadzenia badań klinicznych z dużym talentem prezentacji często trudnych do interpretacji wyników. Jako recenzent, ze względu na wyjątkowo profesjonalne potraktowanie tego trudnego tematu oraz liczne praktyczne implikacje kliniczne mogące mieć wpływ na pracę środowiska pielęgniarskiego pragnę zarekomendować Radzie Nauk o Zdrowiu wyróżnienie pracy.

Wniosek końcowy.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska pod tytułem „Wiedza, bariery i praktyka pielęgniarska w opiece nad pacjentem z delirium w oddziale intensywnej terapii” w mojej opinii całkowicie spełnia wymagania zawarte w artykułach 186 oraz 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce i stanowi znaczny wkład w rozwój naszej dyscypliny. Doktorantka sprawnie porusza się na trudnym rynku prac badawczych publikowanych w czasopiśmie o wysokim współczynniku oddziaływania. Jednocześnie jako recenzent mam przyjemność rekomendować Radzie Nauk o Zdrowiu wyróżnienie pracy.

Swoją pozytywną recenzję oraz wniosek o wyróżnienie przekazuję na ręce Pana Profesora doktora habilitowanego Andrzeja Antosiewicza, Przewodniczącego Rady Nauk o Zdrowiu Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Prof. dr hab. Rafał Drwiła

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.

Prof. dr hab. med. Rafał Drwiła
Konsultant Krajowy w dziedzinie
anestezjologii i intensywnej terapii